

СЛАВЕ Н. КАТИН: ПРЕСПА – УБАВ МАКЕДОНСКИ КРАЈ ОД НЕЗАБОРАВОТ (1)

Македонија е библиска, света земја. Таа со својата древност и милениумска вековитост е гордост, радост и тага, сон и јаве за секој Македонец. Нејзината географска положба ја прави крстосница на различни цивилизации, религии, традиции и обичаи.

Не случајно на многу трговци и каравани тука им поминувале патиштата, а за многу воени експедиции, војски, победници и поразени таа била многу вековен мегдан. Тоа значи дека секој камен, секоја грутка црна земја, секоја река и планина, зборуваат за бурната историја на Македонија. И денес Македонија сè уште во себе крие многу тајни од минатото, кои, веројатно ќе бидат предизвик за наредните генерации.

За историскиот развој на Македонија, од античко време па до ден-денес, пишувале голем број странски и домашни автори. Некои се обиделе да ја искриват македонската историја, а некои лесно ги презентираат историските факти за Македонија и македонскиот народ.

Македонија е земја на премрежиња, но и земја на убавини, земја на мистерии и опстојувања, каде што силните луѓе преживеале војни, глад, освојувачи, навреди, империи, притоа зачувувајќи ја волшебноста на своето име. Од величествените времиња на Филип и Александар Македонски, преку римските и византиските владеења, преку големите миграции на Словените на југ и потпаѓањето под Отоманската Империја.

Низ овој долг и богат временски период само два народа го избрале името на оваа земја за нераздвоен дел на својот идентитет – древните Македонци и Македонците денес, а тоа претставува силна врска која датира од пред милениуми, укажувајќи на посветувањето на овие народи на својата библиска земја.

Во богатата историја на Европа тешко е да се најде народ каков што е македонскиот, кој имал толку многу превирања со своето национално конституирање. Тешко е во светот да се најде друг народ кој имал и толку бурна историја. Затоа, често се вели дека на многу народи судбината им била историјата, а на Македонецот историјата му била судбина.

Народ на кој најдоброто оро му е античкото оро, кое се вика „тешкото“, објективно и не можел да има поинаква судбина и минато. Македонија не само што отсекогаш била на сечилото на многуте мечеви и јатагани, сабји и ками, туку во неа се судрувале и прекрстувале многу различни култури. И токму таа Македонија, всушност била и е лулка на цивилизациските средишта како една најстара цивилизација.

Со името Македонија уште во античките времиња се означувала една мала покраина во непосредна близина на Пела, денешното село Постол – престолнината на античкото Македонско царство. Таа ја опфаќала земјата меѓу денешното исушено Пазарско Езеро и долниот тек на реката Вардар.

Но, со проширувањето на границата на македонското царство, постепено пораснала и областа означена со името Македонија, која античките Македонци ја делеле на Горна и Долна Македонија, пред сè, поради географските карактеристики на просторот. Меѓутоа, таквата поделба на Македонија имала политичко, културно, воено и административно значење. Затоа, Македонија како историско и географско подрачје се споменува како земја на неколку места и во Библијата.

Денес да се пишува за Македонија, за Македонците од поделена Македонија, особено за минатото и сегашноста за етничка Преспа, е одговорна задача, но истовремено причинува големо задоволство. Во ова време на светска глобализација прекрасно е чувството кога ќе се најде на едно место дел од една историска вистина за настаните, личностите, за минатото, сегашноста и иднината на еден убав македонски крај од незаборавот.

Затоа, авторот на овие редови Славе Катин како публицист и новинар кој го прокрстари светот и оставил траги за Македонците во дијаспората, со големо задоволство се зафати да пишува и да даде придонес за етничка Преспа, да пишува за неговата родна Преспа која ја носи во срцето и е чест посетител на тој убав македонски крај.

Често се вели дека кој во Македонија ќе дојде, во Преспа треба да појде за да види поле широко и да почувствува како Преспанското Езеро гали мило. Таму, во живописните предели на Преспа очите повеќе се отвораат од каде било на друго место.

Во Преспа, длабоко се чувствува чистиот планински и езерски воздух; тоа е предел што за секој посетител отвора широки хоризонти. Се отвора со сета своја убавина и е на дофат на секој вљубеник во природните реткости. Затоа се вели дека Преспа е еден од најзначајните предели во етничка Македонија.

Преспа е место кое привлекува со чудесна моќ и е дел од историјата, судбината и иднината на Македонија. Просторот на Преспанската Котлина го сочинуваат копнената и водената површина, односно големото Преспанско Езеро, кое се протега од Горна Преспа преку Мала Преспа во Албанија до Долна Преспа кај јужниот сосед.

Оваа висока котлина, на исток се граничи со сртовите на планината Баба, односно Пелистер. На запад се граничи со планината Галичица, а на север со Плакенска Планина и Бигла. На југ е езерото и еден копнен дел од југозападните падини на планината Пелистер. На север се протега Ресенското Поле.

Атарот на Општината Ресен се граничи со општините Охрид, Косел, Демир Хисар, Цапари, Битола и Бистрица, во Република Македонија, потоа со Герман каде припаѓаат и 17 други села, во Долна Преспа, на македонска земја, во егејскиот дел на Македонија. Исто така, во делот на Долна Преспа припаѓаат селата: Заградец, Ракитско и Суец, кои се на македонска земја но во Албанија и се дел од Мала Преспа

Островот Голем Град.

Во Мала Преспа, пак, има девет села, кои припаѓаат на Општината Пустец, а тоа се: Туминец, Горна Горица, Долна Горица, Глобочани, Шулин, Пустец, Леска, Зрновско и Церје. Исто така, во делот на Долна Преспа припаѓаат селата: Заградец, Ракитско и Суец, кои се на македонска земја но во Албанија и се дел од Мала Преспа.

Нема податоци кога населението ја има „поделено“ котлината на Горна Преспа, Долна Преспа и Мала Преспа. Во трите делови постои незначителна разлика во говорот, носијата и обичаите на месното население. Се знае дека во 969 година Преспа станала првата престолнина на раната феудална држава на Македонците. Во нејзиниот состав останала сè до 1018 година.

Преспа претставувала силна одбранбена тврдина на цар Самуил. Честите напади на моќната византиска војска, која со воено-политички акции се обидувала да ги вклучи Македонците во својата државна заедница, биле успешно одбивани. Македонскиот цар Самуил, често престојувал во своите летни резиденции во Охрид и на островите Свети Аил и Голем Град на Преспанското Езеро. Тука тој доаѓал на одмор по тешките и напорни битки со војските на византискиот император Василие Втори.

Во Самуиловото време бил изграден пат од селото Старо Езерени (Езерани) до Голем Град, кога Преспанското Езеро се викало Река. За жал од таа стара сообраќајница нема траги, но затоа, пак, од овој терен носеле некакви камени плочки, што ги вградувале на фурните, кои често страдале од надојдената вода на езерото. Барајќи такви плочки, луѓето често со чунови оделе во тој правец кон Езерени. Денес кога езерото е повлечено истражувачите го пронашле стариот Самуилов пат за Голем Град.

Продолжува

Пишува: **СЛАВЕ КАТИН**